

**Euroopan unionin
neuvosto**

**Bryssel, 7. toukokuuta 2019
(OR. en)**

**5932/19
ADD 1**

**Toimielinten välinen asia:
2018/0359 (NLE)**

**WTO 36
SERVICES 9
FDI 5
COASI 12**

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen
tasavallan välinen sijoitussuojasopimus

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
SEKÄ VIETNAMIN SOSIALISTISEN TASAVALLAN VÄLISEN
SIJOITUSSUOJASOPIMUKSEN
LIITTEET

- Liite 1: Toimivaltaiset viranomaiset
- Liite 2: Vietnam – vapautus kansallisesta kohtelusta
- Liite 3: Sijoitusten kohtelua koskeva yhteisymmärrys
- Liite 4: Pakkolunastusta koskeva yhteisymmärrys
- Liite 5: Julkinen velka
- Liite 6: Luettelo sijoitussopimuksista
- Liite 7: Työjärjestys
- Liite 8: Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt
- Liite 9: Sovittelumekanismi

- Liite 10: Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi
- Liite 11: Tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten sekä sovittelijoiden käytännösäännöt
- Liite 12: Yhtäaikaiset menettelyt
- Liite 13: Muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyt

TOIMIVALTAISET VIRANOMAISET

EU-osapuolen osalta 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) 4 kohdassa tarkoitettuja toimia määräämään oikeutetut toimivaltaiset viranomaiset ovat Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin tai valtiontukea koskevaa unionin oikeutta sovellettaessa jäsenvaltion hallintoelin, viranomainen tai tuomioistuin. Vietnamin osalta 2.2 artiklan (Sijoitukset ja sääntelytoimenpiteet ja -tavoitteet) 4 kohdassa tarkoitettuja toimia määräämään oikeutetut toimivaltaiset viranomaiset ovat Vietnamin hallitus tai Vietnamin pääministeri, hallintoelin, viranomainen tai tuomioistuin.

VIETNAM – VAPAUTUS KANSALLISESTA KOHTELUSTA

1. Seuraavilla toimialoilla, osa-aloilla tai toiminnoissa Vietnam voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteitä, jotka koskevat tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sellaisen sijoituksen toimintaa, joka ei ole 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) mukainen, edellyttäen, että kyseinen toimenpide ei ole ristiriidassa vapaakauppasopimuksen liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) vahvistettujen sitoumusten kanssa:
 - a) sanomalehdet ja uutistoimistot, painaminen, julkaiseminen, radio- ja televisiotoiminta, missä tahansa muodossa;
 - b) kulttuurituotteiden, myös videotallenteiden, tuottaminen ja jakelu;
 - c) televisio-ohjelmien ja elokuvateosten tuotanto, jakelu ja esittäminen;
 - d) etsivä- ja turvallisuuspalvelut;
 - e) maanmittaus- ja kartografia;
 - f) perusasteen ja keskiasteen koulutuspalvelut;
 - g) öljyn ja kaasun, mineraalien ja luonnonvarojen etsintä, tutkinta ja hyödyntäminen;

- h) vesivoima ja ydinvoima; voimansiirto tai -jakelu;
- i) kabotaasiliikennepalvelut;
- j) kalastus ja vesiviljely;
- k) metsätalous ja metsästys;
- l) arpajaiset, vedonlyönti ja rahapelit;
- m) oikeushallinnon palvelut, mukaan lukien muun muassa kansalaisuuteen liittyvät palvelut;
- n) yksityisoikeuden noudattamisen varmistaminen;
- o) puolustustarvikkeiden ja -kaluston tuotanto;
- p) jokisatamien, merisatamien ja lentoasemien käyttö ja hallinta; ja
- q) tuet.

2. Jos Vietnam ottaa käyttöön tällaisen toimenpiteen tai pitää sen voimassa tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, se ei saa edellyttää EU-osapuolen sijoittajaa kansalaisuuden perusteella myymään tai muulla tavoin luovuttamaan olemassa olevaa sijoitusta, kun tällainen toimenpide tulee voimaan.

SIJOITUSTEN KOHTELUA KOSKEVA YHTEISYMMÄRRYS

Osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksensä 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan soveltamisesta:

1. Sopimuksen 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan a alakohdassa määrätyn edellytyksen estämättä, osapuolen sijoittaja, joka joutuu 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) soveltamisalaan kuuluvaan riitaan osapuolen kanssa, jonka kanssa se on tehnyt kirjallisen sopimuksen, joka on tehty ja on tullut voimaan ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, voi vaatia 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan mukaista etua tässä liitteessä vahvistettujen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti.
2. Kirjalliset sopimukset, jotka on tehty ja ovat tulleet voimaan ennen tämän sopimuksen voimaantuloa ja jotka täyttävät tässä kohdassa vahvistetut edellytykset, voidaan ilmoittaa yhden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Tällaisten kirjallisten sopimusten
 - a) on täytettävä kaikki 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan b–d alakohdassa vahvistetut edellytykset; ja

b) ne on tehtävä joko

- i) Vietnamin ja tämän liitteen 8 kohdassa tarkoitettujen unionin jäsenvaltioiden sijoittajien tai kyseisten sijoittajien tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten välillä; tai
- ii) yhden tämän liitteen 8 kohdassa tarkoitetun unionin jäsenvaltion ja Vietnamin sijoittajien tai kyseisten sijoittajien tämän sopimuksen piiriin kuuluvien sijoitusten välillä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten sopimusten tiedoksiantomenettely on seuraava:

a) ilmoitukseen on sisällyttävä seuraavat:

- i) ilmoitettavan kirjallisen sopimuksen osapuolena olevan sijoittajan nimi, kansalaisuus ja osoite, kyseisen sijoittajan tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sijoituksen luonne sekä, jos kirjallisen sopimuksen tekee kyseessä olevan sijoittajan tämän sopimuksen piiriin kuuluva sijoitus, sijoituksen nimi, osoite ja perustamispaikka; ja
- ii) jäljennös kirjallisesta sopimuksesta, kaikki sen välineet mukaan luettuina;

ja

b) kirjalliset sopimukset on annettava kirjallisesti tiedoksi seuraavalle toimivaltaiselle viranomaiselle:

- i) Vietnamin osalta suunnittelu- ja sijoitusministeriö; ja

ii) EU-osapuolen osalta Euroopan komissio.

4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus ei synnytä aineellisia oikeuksia kyseisen ilmoitetun kirjallisen sopimuksen osapuolena olevalle sijoittajalle tai sen sijoitukselle.
5. Edellä 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettut toimivaltaiset viranomaiset laativat luettelon kirjallisista sopimuksista, jotka on ilmoitettu tiedoksi 2 ja 3 kohdan mukaisesti.
6. Jos jonkin ilmoitetun kirjallisen sopimuksen osalta ilmenee riita, asianomainen toimivaltainen viranomainen tarkastaa, täyttääkö sopimus kaikki 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohdan b–d alakohdassa vahvistetut edellytykset ja tässä liitteessä vahvistetut menettelyt.
7. Sijoittaja ei saa väittää, että 2.5 artiklan (Sijoitusten kohtelu) 6 kohtaa sovelletaan kirjalliseen sopimukseen, jos tämän liitteen 6 kohdan mukaisessa tarkastuksessa todetaan, että kyseisessä kohdassa tarkoitettut vaatimukset eivät täyty.
8. Tämän liitteen 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettut unionin jäsenvaltiot ovat Saksa, Espanja, Alankomaat, Itävalta, Romania ja Yhdistynyt kuningaskunta.

PAKKOLUNASTUSTA KOSKEVA YHTEISYMMÄRRYS

Osapuolet vahvistavat yhteisymmärryksensä pakkolunastuksesta:

1. Sopimuksen 2.7 artiklan (Pakkolunastus) 1 kohdassa tarkoitettu pakkolunastus voi olla joko välitöntä tai välillistä:
 - a) kyseessä on välitön pakkolunastus, jos sijoitus kansallistetaan tai muulla tavalla pakkolunastetaan suoraan siirtämällä omistusoikeus virallisesti tai takavarikoimalla; ja
 - b) kyseessä on välillinen pakkolunastus, jos osapuolen toimenpiteellä tai joukolla toimenpiteitä on sama vaikutus kuin välittömällä pakkolunastuksella siten, että se merkittävällä tavalla estää asianomaista sijoittajaa hyödyntämästä sijoituksensa perusominaisuuksia, käyttöoikeus mukaan luettuna, nauttimasta siitä ja myymästä sitä ilman, että omistusoikeus siirretään virallisesti tai takavarikoidaan.

2. Sen määrittäminen, onko osapuolen toimenpiteessä tai joukossa toimenpiteitä tietyssä tilanteessa kyse välillisestä pakkolunastuksesta, edellyttää tapauskohtaista ja tosiasioihin perustuvaa selvitystä, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat seikat:
- a) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon taloudellinen vaikutus, vaikkakaan se, että osapuolen toteuttamalla toimenpiteellä tai joukolla toimenpiteitä on haitallinen vaikutus sijoituksen taloudelliseen arvoon, ei yksinään tarkoita, että kyseessä on tällainen välillinen pakkolunastus;
 - b) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon kesto tai vaikutukset; ja
 - c) toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon luonne, erityisesti tavoite, tilanneyhteys ja tarkoitus.
3. Osapuolen toteuttamat syrjimättömät toimenpiteet tai toimenpiteiden joukot, joiden tarkoituksena on suojata oikeutettuja julkisen politiikan tavoitteita, eivät ole välillisiä pakkolunastuksia, paitsi niissä harvinaisissa olosuhteissa, joissa tällaisen toimenpiteen tai toimenpiteiden joukon vaikutus on sen tavoitteiden kannalta niin vakava, että se vaikuttaa selvästi liialliselta.
-

JULKINEN VELKA

1. Kannetta, jonka mukaan osapuolen velan uudelleenjärjestely rikkoo 2 luvun (Sijoitusten suoja) mukaista velvollisuutta, ei voida esittää tai, jos sellainen on jo esitetty, kanne ei voi jatkaa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti, jos uudelleenjärjestely on jo sovittu uudelleenjärjestely kanteen esittämisen ajankohtana tai se muuttuu sovituksi uudelleenjärjestelyksi kanteen esittämisen jälkeen, lukuun ottamatta kannetta, jonka mukaan uudelleenjärjestely on 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) tai 2.4 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) vastainen.
2. Sen estämättä, mitä 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) 3.33 artiklassa (Kanteen nostaminen) määrätään ja jollei tämän liitteen 1 kohdasta muuta johdu, sijoittaja ei saa esittää 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaista kannetta, jonka mukaan osapuolen velan uudelleenjärjestely rikkoo 2.3 artiklaa (Kansallinen kohtelu) tai 2.4 artiklaa (Suosituimmuuskohtelu)¹ tai 2 luvun (Sijoitusten suoja) mukaista velvollisuutta, paitsi jos on kulunut 270 päivää siitä, kun kantaja esitti 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukaisen kirjallisen neuvottelupyynnön.

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että 2.3 artiklan (Kansallinen kohtelu) tai 2.4 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) rikkominen ei tapahdu pelkästään siten, että osapuoli soveltaa erilaista kohtelua tiettyihin sijoittajaryhmiin tai sijoitusten ryhmiin erilaisten makrotaloudellisten vaikutusten vuoksi, esimerkiksi järjestelmäriskien tai heijastusvaikutusten välttämiseksi tai johtuen kelpoisuudesta velkojen uudelleenjärjestelyyn.

3. Tässä liitteessä tarkoitetaan:

- a) 'sovitulla uudelleenjärjestelyllä' osapuolen velan uudelleen järjestelyä tai uudelleen sovittamista seuraavasti:
 - i) velkainstrumenttien mukauttaminen tai muuttaminen niiden ehtojen mukaisesti, mukaan lukien niihin sovellettava laki; tai
 - ii) velkojen vaihto tai muu samanlainen prosessi, jossa ne, joiden hallussa on vähintään 66 prosenttia jäljellä olevan, uudelleenjärjestelyjen kohteena olevan velan koko pääomamäärästä, pois lukien kyseisen osapuolen taikka sen omistamien tai sen määräysvallassa olevien yksiköiden velka, ovat suostuneet tällaiseen velkojen vaihtoon tai muuhun prosessiin;

ja

- b) velkainstrumenttiin 'sovellettavalla lailla' jossakin maassa kyseiseen velkainstrumenttiin sovellettavia lakeja ja säännöksiä.

4. Selvyyden vuoksi todetaan, että 'osapuolen velalla' tarkoitetaan EU-osapuolen osalta unionin jäsenvaltion hallituksen tai unionin jäsenvaltion keskus-, alue- tai paikallishallintotason velkainstrumenttia.

LUETTELO SIJOITUSSOPIMUKSISTA

	Sopimukset	Raukeamislausekkeet
1	Vietnamin sosialistisen tasavallan ja Itävallan tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 27 päivänä maaliskuuta 1995.	11 artiklan 3 kohta
2	Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroista suojaamisesta, allekirjoitettu 24 päivänä tammikuuta 1991.	14 artiklan 2 kohta
3	Bulgarian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten keskinäisestä edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 19 päivänä syyskuuta 1996.	13 artiklan 2 kohta
4	Tšekin tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 25 päivänä marraskuuta 1997, sellaisena kuin se on muutettuna 21 päivänä maaliskuuta 2008.	10 artiklan 3 kohta

	Sopimukset	Raukeamislausekkeet
5	Tanskan kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 25 päivänä elokuuta 1993.	16 artiklan 2 kohta
6	Viron tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 24 päivänä syyskuuta 2009, sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä tammikuuta 2011.	16 artiklan 3 kohta
7	Suomen tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 21 päivänä helmikuuta 2008.	16 artiklan 4 kohta
8	Ranskan tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 26 päivänä toukokuuta 1992.	12 artikla
9	Saksan liittotasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 3 päivänä huhtikuuta 1993.	13 artiklan 3 kohta
10	Helleenien tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroista suojaamisesta, allekirjoitettu 13 päivänä lokakuuta 2008.	13 artiklan 3 kohta
11	Unkarin tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 26 päivänä elokuuta 1994.	12 artiklan 3 kohta
12	Italian tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 18 päivänä toukokuuta 1990.	14 artiklan 2 kohta

	Sopimukset	Raukeamislausekkeet
13	Latvian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 6 päivänä marraskuuta 1995.	13 artiklan 4 kohta
14	Liettuan tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 27 päivänä syyskuuta 1995.	13 artiklan 4 kohta
15	Alankomaiden kuningaskunnan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoituksiin kannustamisesta ja sijoitusten vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 10 päivänä maaliskuuta 1994.	14 artiklan 3 kohta
16	Puolan tasavallan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 31 päivänä elokuuta 1994.	12 artiklan 3 kohta
17	Romanian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 1 päivänä syyskuuta 1994.	11 artiklan 2 kohta
18	Slovakian tasavallan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 17 päivänä joulukuuta 2009.	14 artiklan 4 kohta

	Sopimukset	Raukeamislausekkeet
19	Ruotsin kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 8 päivänä syyskuuta 1993.	11 artiklan 3 kohta
20	Espanjan kuningaskunnan ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta, allekirjoitettu 20 päivänä helmikuuta 2006.	13 artiklan 3 kohta
21	Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Vietnamin sosialistisen tasavallan hallituksen välinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta, allekirjoitettu 1 päivänä elokuuta 2002.	14 artikla

TYÖJÄRJESTYS

Yleiset määräykset

1. Sovellettaessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksoa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) ja tätä työjärjestystä tarkoitetaan:
 - a) 'neuvonantajalla' henkilöä, jonka osapuoli on palkannut neuvomaan tai avustamaan kyseistä osapuolta välimiespaneelimenettelyjen yhteydessä;
 - b) 'välimiespaneelilla' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetettua paneelia;
 - c) 'välimiehellä' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetetun välimiespaneelin jäsentä;
 - d) 'avustajalla' henkilöä, joka välimiehen toimeksiannon mukaisesti suorittaa tutkimuksia tai avustaa välimiestä;
 - e) 'kantajaosapuolella' osapuolta, joka pyytää välimiespaneelin asettamista 3.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) mukaisesti;

- f) 'päivällä' kalenteripäivää;
- g) 'vastaajaosapuolella' osapuolta, jonka väitetään rikkovan 3.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuja määräyksiä;
- h) 'menettelyllä', jollei toisin määrätä, 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaista välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyä; ja
- i) 'osapuolen edustajalla' osapuolen ministeriön, viraston tai muun julkisen elimen nimeämää työntekijää tai henkilöä, joka edustaa osapuolta tämän sopimuksen piiriin kuuluvassa riidassa.

2. Vastaajaosapuoli vastaa kuulemisten logistisesta hallinnosta, jollei toisin sovita. Osapuolet jakavat järjestelyistä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien välimiesten palkkiot ja kulukorvaukset.

Ilmoitukset

3. Kunkin osapuolen ja välimiespaneelin on toimitettava sähköpostitse kaikki pyynnot, ilmoitukset, kirjalliset lausumat tai muut asiakirjat toiselle osapuolelle ja välimiesmenettelyyn liittyvät kirjalliset lausumat ja pyynnot kullekin välimiehelle. Välimiespaneeli toimittaa asiakirjat osapuolille myös sähköpostitse. Jollei toisin todisteta, sähköpostiviesti katsotaan vastaanotetuksi sen lähettämispäivänä. Jos jokin tausta-asiakirja on kooltaan yli kymmenen megatavua, se on toimitettava toiselle osapuolelle ja tarvittaessa kullekin välimiehelle muussa sähköisessä muodossa kahden päivän kuluessa sähköpostin lähettämispäivästä.
4. Edellä olevan 3 säännön mukaisesti lähetetyistä asiakirjoista on sähköpostin lähetyspäivänä toimitettava jäljennös toiselle osapuolelle ja tarvittaessa kullekin välimiehelle käyttämällä faksia, rekisteröityä postilähetystä, kuriiria, toimitusta vastaanottotodistusta vastaan tai jotakin muuta sellaista televiestintävälinettä, josta saa lähetystodistuksen.
5. Kaikki ilmoitukset on osoitettava Vietnamin suunnittelu- ja investointiministeriölle ja Euroopan komission kauppapolitiikan pääosastolle.
6. Pyynnöissä, ilmoituksissa, kirjallisissa lausumissa tai muissa välimiespaneelimenettelyyn liittyvissä asiakirjoissa olevat vähäiset kirjoitusvirheet voidaan oikaista toimittamalla uusi asiakirja, johon muutokset on merkitty selvästi.

7. Jos asiakirjan toimittamiselle asetettu viimeinen määräpäivä osuu lauantaille, sunnuntaille tai Vietnamin tai unionin viralliselle juhla- tai vapaapäivälle, asiakirja katsotaan toimitetuksi määräajan puitteissa, jos se toimitetaan seuraavana arkipäivänä.

Välimiesmenettelyn aloittaminen

8. Jos välimies valitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) tai 22, 23 ja 49 säännön mukaisesti arvalla, arvonta toimitetaan paikassa ja aikana, jotka kantajaosapuoli on valinnut ja jotka on viipymättä ilmoitettava vastaajaosapuolelle. Vastaajaosapuoli voi halutessaan olla läsnä arvonnassa. Arvonta suoritetaan joka tapauksessa läsnäolevan osapuolen tai läsnäolevien osapuolten kanssa.
9. Jos välimiespaneelin jäsen valitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) tai 22, 23 ja 49 säännön mukaisesti arvalla ja komiteassa on kaksi puheenjohtajaa, arvonnassa suorittavat molemmat puheenjohtajat tai heidän valtuuttamansa henkilöt tai ainoastaan yksi puheenjohtaja, jos toinen puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö ei suostu osallistumaan arvontatilaisuuteen.
10. Osapuolet ilmoittavat valinnasta valituille välimiehille.
11. Välimiehen, joka on nimitetty 3.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) vahvistettua menettelyä noudattaen, on viiden päivän kuluessa siitä, kun hänelle on ilmoitettu nimityksestä, vahvistettava komitealle olevansa käytettävissä välimiehenä.

12. Välimiehille maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten on oltava WTO:n standardien mukaiset. Kunkin välimiehen avustajan palkkio on enintään 50 prosenttia kyseisen välimiehen palkkioista.
13. Osapuolten on ilmoitettava 3.6 artiklassa (Välimiespaneelin toimeksianto) tarkoitetusta toimeksiannosta välimiespaneelille kolmen päivän kuluessa siitä, kun siitä on sovittu.

Kirjalliset lausumat

14. Kantajaosapuolen on toimitettava kirjallinen lausumansa viimeistään 20 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä. Vastaajaosapuolen on toimitettava kirjallinen vastineensa viimeistään 20 päivän kuluttua ensimmäisen kirjallisen lausuman vastaanottamisesta kantajaosapuolelta.

Välimiespaneelien toiminta

15. Välimiespaneelin puheenjohtaja toimii puheenjohtajana kaikissa välimiespaneelin kokouksissa. Välimiespaneeli voi valtuuttaa puheenjohtajan tekemään hallinnollisia ja menettelyllisiä päätöksiä.
16. Jollei 3 luvussa (Riitojen ratkaisu) toisin määrätä, välimiespaneeli voi hoitaa tehtävänsä erilaisin välinein kuten puhelimitse, faksilla tai tietokoneyhteyksin.

17. Ratkaisuiden laatiminen on yksinomaan välimiespaneelin vastuulla, eikä sitä saa siirtää muille.
18. Jos ilmenee menettelyyn liittyvä kysymys, jota ei ole käsitelty 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) ja liitteissä 7 (Työjärjestys), 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) ja 9 (Sovittelumekanismi), välimiespaneeli voi osapuolia kuultuaan hyväksyä asianmukaisen menettelyn, joka on yhteensopiva mainittujen määräysten kanssa.
19. Kun välimiespaneeli katsoo, että on tarpeen muuttaa jotakin sen menettelyyn sovellettavaa, muuta kuin 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) vahvistettua määräaika tai tehdä muita menettelyä koskevia tai hallinnollisia mukautuksia, sen on ilmoitettava osapuolille kirjallisesti muutoksen tai mukautuksen syistä ja tarvittavasta määräajasta tai mukautuksesta.

Välimiehen vaihtaminen

20. Jos välimiesmenettelyssä välimies ei kykene osallistumaan, jättää tehtävänsä tai on korvattava uudella, koska välimies ei täytä liitteessä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) asetettuja vaatimuksia, uusi välimies on valittava 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

21. Kun osapuoli katsoo, ettei välimies täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, kyseisen osapuolen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle 15 päivän kuluessa siitä päivästä, jona se sai tietoonsa todisteet olosuhteista, joiden perusteella välimies rikkoo olennaisesti liitettä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt).
22. Kun osapuoli katsoo, että muu kuin puheenjohtajana toimiva välimies ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, osapuolten on neuvoteltava ja, jos ne niin sopivat, valittava uusi välimies 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen tarpeesta vaihtaa välimies, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää siirtämään kyseisen asian välimiespaneelin puheenjohtajalle, jonka päätös asiassa on lopullinen.

Jos puheenjohtaja pyynnön johdosta katsoo, että välimies ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, on valittava uusi välimies 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

23. Kun osapuoli katsoo, että välimiespaneelin puheenjohtaja ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntesäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, osapuolten on neuvoteltava ja, jos ne niin sopivat, valittava uusi puheenjohtaja 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) ja 8–11 säännön mukaisesti.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen tarpeesta vaihtaa puheenjohtaja, osapuoli voi pyytää, että asian käsittely annetaan jollekin niistä jäljellä olevista henkilöistä, jotka ovat 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) 1 kohdan c alakohdan mukaisesti puheenjohtajista laaditussa alaluettelossa. Komitean puheenjohtaja tai hänen edustajansa valitsee kyseisen henkilön arvalla. Kyseisen henkilön tekemä päätös siitä, onko puheenjohtaja tarpeen korvata, on lopullinen.

Jos kyseinen henkilö päättää, että alkuperäinen puheenjohtaja ei täytä liitteen 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytäntösäännöt) vaatimuksia ja että hänet olisi tästä syystä korvattava, kyseinen henkilö valitsee uuden puheenjohtajan arvalla niistä jäljellä olevista henkilöistä, jotka ovat 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) 1 kohdan c alakohdan mukaisesti puheenjohtajista laaditussa alaluettelossa. Uusi puheenjohtaja on valittava viiden päivän kuluessa siitä, kun tämän säännön mukainen päätös on tehty.

24. Välimiespaneelimenettely on keskeytettävä 21–23 säännön mukaisten menettelyjen edellyttämäksi ajaksi.

Kuulemiset

25. Välimiespaneelin puheenjohtaja vahvistaa kuulemistilaisuuden päivämäärän ja kellonajan yhteisymmärryksessä osapuolten ja välimiesten kanssa. Puheenjohtaja vahvistaa päivämäärän ja kellonajan kirjallisesti osapuolille. Jollei kuuleminen ole yleisöltä suljettu, menettelyn logistisesta hallinnosta vastaavan osapuolen on asetettava kyseiset tiedot julkisesti saataville. Välimiespaneeli voi päättää olla järjestämättä kuulemista, paitsi jos jokin osapuoli ei tähän suostu.

26. Välimiespaneeli voi järjestää ylimääräisiä kuulemisia, jos osapuolet niin sopivat.
27. Kaikkien välimiesten on oltava läsnä kuulemisten koko keston ajan.
28. Seuraavat henkilöt voivat osallistua kuulemiseen riippumatta siitä, onko menettely avoin yleisölle vai ei:
- a) osapuolten edustajat;
 - b) osapuolten neuvonantajat;
 - c) asiantuntijat;
 - d) hallintohenkilöstö, tulkit, kääntäjät ja oikeuden kirjurit; ja
 - e) välimiesten avustajat.
29. Ainoastaan osapuolten edustajat ja neuvonantajat sekä asiantuntijat voivat esittää lausumia välimiespaneelille.
30. Kunkin osapuolen on viimeistään viisi päivää ennen kuulemista toimitettava välimiespaneelille luettelo henkilöistä, jotka esittävät kuulemisessa suullisia väitteitä tai selvityksiä kyseisen osapuolen puolesta, ja muista edustajista tai neuvonantajista, jotka osallistuvat kuulemiseen.

31. Välimiespaneeli käy kuulemisen seuraavassa esitetyssä järjestyksessä ja varmistaa, että sekä kantajaosapuolelle että vastaajaosapuolelle annetaan yhtä paljon aikaa:

Väite

- a) kantajaosapuolen väite;
- b) vastaajaosapuolen väite.

Vastaväite

- a) kantajaosapuolen vastaus;
- b) vastaajaosapuolen vastaväite.

32. Välimiespaneeli voi esittää kysymyksiä osapuolille tai asiantuntijoille kuulemisen missä vaiheessa tahansa.
33. Välimiespaneeli laadituttaa kustakin kuulemisesta tarkan kirjallisen selostuksen, joka toimitetaan mahdollisimman pian osapuolille. Osapuolet voivat esittää huomautuksia kirjallisesta selostuksesta, ja välimiespaneeli voi tarkastella tällaisia huomautuksia.
34. Kumpikin osapuoli voi toimittaa kymmenen päivän kuluessa kuulemispäivästä täydentävän kirjallisen lausuman kuulemisen aikana esille tulleista asioista.

Kirjalliset kysymykset

35. Välimiespaneeli voi esittää milloin tahansa menettelyn aikana kirjallisia kysymyksiä yhdelle osapuolelle tai molemmille osapuolille. Kullekin osapuolelle on annettava jäljennös kaikista välimiespaneelin esittämistä kysymyksistä.
36. Osapuolen on toimitettava toiselle osapuolelle jäljennös välimiespaneelin kysymyksiin antamistaan kirjallisista vastauksista. Kullekin osapuolelle on annettava tilaisuus toimittaa kirjallisia huomautuksia toisen osapuolen vastauksiin viiden päivän kuluessa vastauksen saamisesta.

Luottamuksellisuus

37. Kukin osapuoli ja sen neuvonantajat kohtelevat välimiespaneelille toimitettuja ja toisen osapuolen luottamuksellisiksi luokittelemia tietoja luottamuksellisina. Jos osapuoli toimittaa välimiespaneelille luottamuksellisen version kirjallisista lausumistaan, sen on toisen osapuolen pyynnöstä myös toimitettava ei-luottamuksellinen tiivistelmä niistä lausumiensa sisältämistä tiedoista, jotka voidaan julkistaa, viimeistään 15 päivän kuluessa joko pyynnön tai lausuman päivästä, sen mukaan kumpi niistä on myöhempi, sekä selvitys siitä, miksi tiedot, joita ei julkisteta, ovat luottamuksellisia. Mikään tässä työjärjestyksessä ei estä osapuolta julkaisemasta omaa kantaansa koskevia lausuntoja, kunhan se ei toisen osapuolen toimittamiin tietoihin viitatessaan paljasta toisen osapuolen luottamuksellisiksi luokittelemia tietoja. Välimiespaneeli kokoontuu suljettuun istuntoon, kun osapuolen lausuma ja väitteet sisältävät luottamuksellisia tietoja. Osapuolten ja niiden neuvonantajien on huolehdittava siitä, että välimiespaneelin istunnot säilyvät luottamuksellisina, kun ne järjestetään suljetuin ovin.

Yksipuoliset yhteydet

38. Välimiespaneeli ei saa tavata osapuolta tai ottaa yhteyttä osapuoleen, jos toinen osapuoli ei ole paikalla.
39. Välimies ei saa keskustella menettelyn kohteena olevaan asiaan liittyvistä seikoista toisen osapuolen eikä molempien osapuolten kanssa muiden välimiesten poissa ollessa.

Amicus curiae -lausumat

40. Jolleivät osapuolet toisin sovi kolmen päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta, välimiespaneeli voi ottaa vastaan oma-aloitteisesti toimitettuja kirjallisia lausumia sellaisilta osapuolten alueelle sijoittautuneilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, jotka ovat osapuolten hallituksista riippumattomia, edellyttäen, että ne on laadittu kymmenen päivän kuluessa välimiespaneelin perustamisesta, että ne ovat tiiviitä ja enintään 15 sivua rivivälillä kaksi kirjoitettuna ja että niillä on välitöntä merkitystä välimiespaneelin tarkasteltavana olevien tosiseikkojen tai oikeudellisten kysymysten kannalta.
41. Lausumaan on sisällyttävä sen esittävän luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kuvaus, mukaan lukien kansalaisuus tai sijoittautumispaikka, tämän toiminnan luonne, sen oikeudellinen asema, yleiset tavoitteet ja rahoituslähteet, ja siinä on mainittava, mikä on kyseisen henkilön intressi välimiesmenettelyssä. Lausuma on laadittava osapuolten 44 ja 45 säännön mukaisesti valitsemilla kielillä.

42. Välimiespaneeli luettelee ratkaisussaan kaikki vastaanottamansa lausumat, jotka ovat 40 ja 41 säännön mukaisia. Välimiespaneeli ei ole velvollinen käsittelemään ratkaisussaan kyseisissä lausumissa esitettyjä väitteitä. Kaikki tällaiset lausumat on toimitettava osapuolille, jotta nämä voivat esittää huomautuksia. Osapuolten on toimitettava huomautuksensa kymmenen päivän kuluessa, ja välimiespaneelin on otettava ne huomioon.

Kiireelliset tapaukset

43. Sopimuksen 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jaksossa (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) tarkoitetuissa kiireellisissä tapauksissa välimiespaneeli, osapuolia kuultuaan, mukauttaa asianmukaisesti tässä työjärjestyksessä tarkoitetut määräajat ja ilmoittaa osapuolille tällaisista mukautuksista.

Kääntäminen ja tulkkaus

44. Osapuolten on pyrittävä sopimaan yhteisestä työkielestä välimiespaneelimenettelyä varten 3.3 artiklassa (Neuvottelut) tarkoitettujen neuvottelujen aikana ja viimeistään 3.8 artiklan (Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyt) 2 kohdassa tarkoitetussa kokouksessa.
45. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen yhteisestä työkielestä, kukin osapuoli esittää kirjalliset lausumansa valitsemallaan kielellä, jonka on oltava jokin WTO:n työkielistä.

46. Välimiespaneelin ratkaisut laaditaan osapuolten valitseamalla kielellä tai valitsemilla kielillä.
47. Osapuolet voivat esittää huomautuksia tämän työjärjestyksen mukaisesti laadittujen asiakirjojen käännösten tarkkuudesta.
48. Välimiespaneelin ratkaisun kääntämisestä aiheutuvat kustannukset jaetaan tasan osapuolten kesken.

Muut menettelyt

49. Tätä työjärjestystä sovelletaan myös menettelyihin, joista määrätään 3.3 artiklassa (Neuvottelut), 3.13 artiklassa (Loppuraportin noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika), 3.14 artiklassa (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu), 3.15 artiklassa (Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet) ja 3.16 artiklassa (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu sen jälkeen, kun raportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet on hyväksytty). Tässä työjärjestyksessä asetetut määräajat on mukautettava kyseisissä muissa menettelyissä välimiespaneelin ratkaisun antamiselle vahvistettuihin erityisiin määräaikoihin.

VÄLIMIESTEN JA SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

Määritelmät

1. Näissä käytäntesäännöissä tarkoitetaan:
 - a) 'välimiehellä' 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti asetetun välimiespaneelin jäsentä;
 - b) 'avustajalla' henkilöä, joka välimiehen toimeksiannon mukaisesti suorittaa tutkimuksia tai avustaa välimiestä;
 - c) 'ehdokkaalla' henkilöä, jonka nimi on 3.23 artiklassa (Välimiesluettelo) tarkoitetussa välimiesluettelossa ja jonka valitsemista välimiespaneelin jäseneksi harkitaan 3.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) mukaisesti;
 - d) 'sovittelijalla' henkilöä, joka panee toimeen sovittelumenettelyn liitteen 9 (Sovittelumekanismi) mukaisesti;

- e) 'menettelyillä', jollei toisin määrätä, 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisia välimiespaneelin riidanratkaisumenettelyjä; ja
- f) 'henkilöstöllä' välimiehen kyseessä ollessa henkilöitä, jotka ovat välimiehen ohjauksessa ja valvonnassa, lukuun ottamatta avustajia.

Vastuualueet

- 2. Jokaisen ehdokkaan ja välimiehen on vältettävä käyttäytymistä epäasianmukaisesti ja antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä, oltava riippumaton ja puolueeton, vältettävä välittömiä ja välillisiä eturistiriitoja sekä varmistettava käyttäytymisellään riitojenratkaisumenettelyn luotettavuuden ja puolueettomuuden säilyminen. Entisten välimiesten on noudatettava näiden käytännesääntöjen 15–18 säännössä vahvistettuja velvoitteita.

Ilmoittamisvelvollisuudet

- 3. Ennen kuin ehdokas voidaan nimittää välimieheksi 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti, hänen on ilmoitettava kaikki intressit, suhteet tai seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen riippumattomuuteensa tai puolueettomuuteensa taikka joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai menettelyn puolueellisuudesta. Tämän vuoksi ehdokkaan on kaikin kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään tällaiset intressit, suhteet tai seikat.

4. Ehdokkaan tai välimiehen on kirjallisesti ilmoitettava näiden käytännesääntöjen tosiasiallisia tai mahdollisia rikkomisia koskevat seikat komitealle osapuolten tarkasteltaviksi.
5. Välimiehen on nimityksensä jälkeen edelleen kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään näiden käytännesääntöjen 3 säännössä tarkoitetut intressit, suhteet tai seikat sekä ilmoitettava ne komitealle kirjallisesti osapuolten tarkastelua varten.
Ilmoittamisvelvollisuus on jatkuva velvollisuus, joka edellyttää välimieheltä kaikkien tällaisten, menettelyn missä tahansa vaiheessa mahdollisesti esille tulevien intressien, suhteiden tai seikkojen ilmoittamista.

Välimiesten tehtävät

6. Välimiehen on oltava käytettävissä ja suoritettava tehtävänsä perusteellisesti, joutuisasti sekä oikeudenmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen koko menettelyn ajan.
7. Välimiehen on otettava huomioon ainoastaan sellaiset seikat, jotka tulevat esille menettelyssä ja jotka ovat välttämättömiä ratkaisua varten, eikä hän saa siirtää tehtävänsä kenellekään muulle.
8. Välimiehen on varmistettava kaikin soveltuvin keinoin, että hänen avustajansa ja henkilöstönsä ovat tietoisia näiden käytännesääntöjen 2, 3, 4, 5, 16, 17 ja 18 säännöstä ja noudattavat niitä.
9. Välimiehellä ei saa olla menettelyä koskevia yksipuolisia yhteyksiä.

Välimiesten riippumattomuus ja puolueettomuus

10. Välimiehen on vältettävä antamasta vaikutelmaa puolueellisuudesta; hänen toimintaansa eivät saa vaikuttaa oman edun tavoittelu, ulkopuolinen painostus, poliittiset näkökohdat, julkiset vaatimukset ja lojaalius osapuolelle tai arvostelun pelko.
11. Välimies ei saa suoraan eikä välillisesti sitoutua mihinkään velvoitteeseen tai hyväksyä mitään etua, joka jollain tavalla voisi estää tai voisi näyttää estävän hänen tehtäviensä asianmukaisen hoitamisen.
12. Välimies ei saa käyttää asemaansa välimiespaneelissa omien henkilökohtaisten etujensa ajamiseen, ja hänen on vältettävä toimia, jotka voivat antaa vaikutelman siitä, että muilla on erityisasema vaikuttaa häneen.
13. Välimies ei saa antaa talous-, liike-, ammatti- tai henkilökohtaisten tai sosiaalisten suhteiden taikka niihin liittyvien velvollisuuksien vaikuttaa käytökseensä tai arvostelukykyynsä.
14. Välimiehen on vältettävä sellaisia suhteita tai taloudellisia intressejä, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen puolueettomuuteensa tai joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta.

Entisten välimiesten velvollisuudet

15. Kaikkien entisten välimiesten on vältettävä toimia, jotka voivat luoda vaikutelman, että he olivat tehtäviään suorittaessaan puolueellisia tai hyötyivät välimiespaneelin päätöksistä tai ratkaisuista.

Luottamuksellisuus

16. Välimies tai entinen välimies ei saa milloinkaan ilmaista tai käyttää menettelyä koskevia tai menettelyn aikana saatuja ei-julkisia tietoja muihin tarkoituksiin kuin kyseistä menettelyä varten, eikä hän saa missään tapauksessa ilmaista tai käyttää tällaisia tietoja henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi tai hyödyn saamiseksi muille taikka muiden etujen vahingoittamiseksi.
17. Välimies ei saa paljastaa välimiespaneelin ratkaisun sisältöä eikä sen osia ennen ratkaisun julkaisemista 3 luvun (Riitojen ratkaisu) A jakson (Osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti.
18. Välimies tai entinen välimies ei saa milloinkaan ilmaista välimiespaneelin päätösneuvottelujen sisältöä eikä kenenkään välimiehen mielipidettä.

Kulut

19. Kunkin välimiehen on pidettävä kirjaa ja annettava lopullinen tilitys menettelyyn käytetystä ajasta ja kuluistaan sekä avustajansa ja henkilöstönsä ajasta ja kuluista.

Sovittelijat

20. Näitä käytännesääntöjä sovelletaan sovittelijoihin soveltuvien osien.

SOVITTELUMEKANISMI

1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän liitteen tavoitteena on helpottaa yhteisesti sovittujen ratkaisujen löytämistä 3.4 artiklassa (Sovittelumekanismi) tarkoitetun kattavan ja nopean menettelyn kautta, jossa turvaudutaan sovittelijaan.

A JAKSO

SOVITTELUMENETTELY

2 ARTIKLA

Tietopyyntö

1. Osapuoli voi milloin tahansa ennen sovittelumenettelyn aloittamista pyytää kirjallisesti tietoja toimenpiteestä, joka vaikuttaa kielteisesti osapuolten välisiin sijoituksiin. Osapuoli, jolta on pyydetty tietoja, toimittaa 20 päivän kuluessa kirjallisen vastauksen, jossa se esittää pyyntöön sisältyviä tietoja koskevat huomautuksensa.

2. Jos vastaajana oleva osapuoli katsoo, ettei se voi toimittaa vastausta 20 päivän kuluessa, se ilmoittaa pyynnön esittävälle osapuolelle syyt viivästykseen sekä arvion lyhimmästä määräajasta, jonka kuluessa se pystyy toimittamaan vastauksensa.

3 ARTIKLA

Sovittelumenettelyn aloittaminen

1. Osapuoli voi milloin tahansa pyytää, että osapuolet aloittavat sovittelumenettelyn. Pyyntö on esitettävä toiselle osapuolelle kirjallisena. Pynnön on oltava niin yksityiskohtainen, että siitä käy selvästi ilmi pyynnön esittävän osapuolen havaitsemat ongelmat, ja siinä on
 - a) yksilöitävä kyseessä oleva toimenpide;
 - b) esitettävä selvitys niistä osapuolten väliseen sijoitukseen kohdistuvista kielteisistä vaikutuksista, joita pyynnön esittäneen osapuolen mielestä toimenpiteellä on tai voi olla; ja
 - c) selostettava, miten nämä vaikutukset pyynnön esittävän osapuolen näkemyksen mukaan liittyvät kyseessä olevaan toimenpiteeseen.
2. Sovittelumenettely voidaan aloittaa vain osapuolten yhteisellä sopimuksella. Osapuoli, jolle 1 kohdan mukainen pyyntö on osoitettu, harkitsee pyyntöä myönteisesti ja vastaa hyväksymällä tai hylkäämällä sen kirjallisesti kymmenen päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

4 ARTIKLA

Sovittelijan valinta

1. Kun sovittelumenettely on aloitettu, osapuolet pyrkivät sopimaan sovittelijasta viimeistään 15 päivän kuluessa tämän liitteen 3 artiklan (Sovittelumenettelyn aloittaminen) 2 kohdassa tarkoitetun vastauksen vastaanottamisesta.
2. Jos osapuolet eivät pysty sopimaan sovittelijasta 1 kohdassa määrätyssä määräajassa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää komitean puheenjohtajaa tai tämän valtuuttamaa henkilöä valitsemaan sovittelijan arvalla 3.23 artiklan (Välimiesluettelo) mukaisesti laaditusta luettelosta. Osapuolten edustajat on hyvissä ajoin etukäteen kutsuttava paikalle arvannon suorittamiseksi. Arvonta suoritetaan joka tapauksessa läsnäolevan osapuolen tai läsnäolevien osapuolten kanssa.
3. Komitean puheenjohtajan tai puheenjohtajan valtuuttaman henkilön on valittava sovittelija viiden työpäivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetusta osapuolen vastauksesta.
4. Jos 3.23 artiklassa (Välimiesluettelo) tarkoitettua luetteloa ei ole laadittu, kun tämän liitteen 3 artiklan (Sovittelumenettelyn aloittaminen) mukainen pyyntö tehdään, sovittelija valitaan arvalla niiden henkilöiden joukosta, joita joko toinen osapuoli tai molemmat osapuolet ovat virallisesti ehdottaneet.
5. Sovittelija ei saa olla kummankaan osapuolen kansalainen, elleivät osapuolet toisin sovi.

6. Sovittelija auttaa puolueettomasti ja avoimesti osapuolia selventämään kyseessä olevaa toimenpidettä ja sen mahdollisia vaikutuksia investointeihin sekä pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun asiassa. Sovittelijoihin sovelletaan liitettä 8 (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) soveltuvin osin. Sovelletaan liitteessä 7 (Työjärjestys) olevaa 3–7 sääntöä (Ilmoitukset) ja 44–48 sääntöä (Kääntäminen ja tulkkaus) soveltuvin osin.

5 ARTIKLA

Sovittelumenettelyä koskevat säännöt

1. Sovittelumenettelyn aloittanut osapuoli esittää kymmenen päivän kuluessa sovittelijan nimittämisestä sovittelijalle ja toiselle osapuolelle kirjallisesti yksityiskohtaisen kuvauksen ongelmasta ja erityisesti kyseessä olevan toimenpiteen toiminnasta ja vaikutuksista investointeihin. Toinen osapuoli voi esittää kyseistä ongelman kuvausta koskevat kirjalliset huomautuksensa 20 päivän kuluessa kuvauksen toimittamisesta. Kunkin osapuoli voi sisällyttää kuvaukseensa tai huomautuksiinsa kaikki tarpeellisiksi katsomansa tiedot.
2. Sovittelija voi päättää asianmukaisimmasta tavasta selventää kyseessä olevaa toimenpidettä ja sen mahdollisia vaikutuksia investointeihin. Sovittelija voi erityisesti järjestää osapuolten välisiä tapaamisia, kuulla osapuolia yhdessä tai erikseen, pyytää apua alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai kuulla niitä sekä antaa osapuolten pyytämää lisätukea. Sovittelijan on kuultava osapuolia ennen avun pyytämistä alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai ennen niiden kuulemistakin.

3. Sovittelija voi tarjota neuvoja ja ehdottaa osapuolille ratkaisua, jonka ne voivat hyväksyä tai hylätä, tai osapuolet voivat sopia erilaisesta ratkaisusta. Sovittelija ei saa antaa neuvoja tai esittää näkemyksiä siitä, onko kyseessä oleva toimenpide tämän sopimuksen määräysten mukainen.
4. Sovittelumenettely toteutetaan sen osapuolen alueella, jolle pyyntö osoitettiin, tai yhteisestä sopimuksesta missä tahansa muualla tai millä tahansa muulla tavalla.
5. Osapuolet pyrkivät pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun 60 päivän kuluessa sovittelijan nimeämisestä. Lopulliseen sopimukseen pääsemiseen asti osapuolet voivat harkita tilapäisiä ratkaisuja, erityisesti jos toimenpiteeseen liittyy helposti pilaantuvia tuotteita.
6. Ratkaisu voidaan hyväksyä komitean päätöksellä. Kukin osapuoli voi asettaa tällaisen ratkaisun edellytykseksi mahdollisesti tarvittavien sisäisten menettelyiden päätökseen saattamisen. Yhteisesti sovitut ratkaisut asetetaan julkisesti saataville. Julkistettava versio ei saa sisältää mitään osapuolen luottamukselliseksi luokittelemia tietoja.
7. Osapuolten pyynnöstä sovittelija antaa osapuolille tiedoksi luonnoksen tosiseikkoihin pohjautuvasta kirjallisesta raportista, jossa on lyhyt tiivistelmä
 - a) toimenpiteestä, josta sovittelumenettelyssä on kyse;
 - b) noudatetuista menettelyistä; ja

- c) sovittelumenettelyn tuloksena mahdollisesti saavutetusta yhteisesti sovitusta ratkaisusta, mahdolliset väliaikaiset ratkaisut mukaan luettuina.

Sovittelijan on annettava osapuolille 15 päivää aikaa esittää huomautuksensa tosiseikkoihin pohjautuvasta raportista tehdystä luonnoksesta. Osapuolten määrääjassa antamia huomautuksia tarkasteltuaan sovittelija antaa osapuolille 15 päivän kuluessa lopullisen tosiseikkoihin pohjautuvan kirjallisen raportin. Tällaiseen tosiseikkoihin pohjautuvaan raporttiin ei saa sisältyä minkäänlaista tämän sopimuksen tulkintaa.

8. Sovittelumenettely päättyy

- a) osapuolten yhteisesti sopimaan ratkaisuun sen hyväksymispäivänä;
- b) osapuolten yhteisestä sopimuksesta missä tahansa sovittelumenettelyn vaiheessa sinä päivänä, jona tällaiseen sopimukseen päästään;
- c) sovittelijan osapuolia kuultuaan tekemällä kirjallisella ilmoituksella siitä, että sovittelupyrkimysten jatkaminen ei enää ole hyödyllistä, tällaisen ilmoituksen antamispäivänä; tai
- d) osapuolen kirjallisella ilmoituksella, jonka tämä tekee tarkasteltuaan sovittelumenettelyssä yhteisesti sovittuja ratkaisuja ja sovittelijan mahdollisesti antamia neuvoja ja ehdotuksia, tällaisen ilmoituksen antamispäivänä.

B JAKSO

TÄYTÄNTÖÖNPANO

6 ARTIKLA

Yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöönpano

1. Jos osapuolet ovat sopineet ratkaisusta, kunkin osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi sovitussa aikataulussa.
2. Täytäntöön panevan osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle kirjallisesti kaikista yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi toteutetuista vaiheista tai toimenpiteistä.

C JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

7 ARTIKLA

Luottamuksellisuus ja suhde riitojen ratkaisuun

1. Elleivät osapuolet toisin sovi ja rajoittamatta tämän liitteen 5 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 6 kohdan soveltamista, kaikki sovittelumenettelyn vaiheet, mahdolliset neuvot tai ehdotettu ratkaisu mukaan luettuina, ovat luottamuksellisia. Kumpikin osapuoli voi kuitenkin julkistaa sen, että sovittelu on käynnissä.

2. Tämä sovittelumenettely ei vaikuta osapuolten 3 luvun (Riitojen ratkaisu) tai minkään muun sopimuksen mukaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.
3. Edellä 3 luvussa (Riitojen ratkaisu) tarkoitettuja neuvotteluja ei tarvita ennen sovittelumenettelyn aloittamista. Osapuolen olisi kuitenkin käytettävä hyväkseen tämän sopimuksen muita asiaankuuluvia yhteistyötä tai neuvotteluja koskevia määräyksiä ennen sovittelumenettelyn aloittamista.
4. Osapuoli ei voi muiden tämän sopimuksen tai minkään muun sopimuksen mukaisten riitojenratkaisumenettelyjen yhteydessä käyttää tai esittää todisteena eikä paneeli saa ottaa huomioon
 - a) toisen osapuolen sovittelumenettelyn aikana esittämiä kantoja tai tämän liitteen 5 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 2 kohdan nojalla kerättyjä tietoja;
 - b) sitä seikkaa, että toinen osapuoli on ilmoittanut olevansa valmis hyväksymään sovittelun kohteena olevaa toimenpidettä koskevan ratkaisun; tai
 - c) sovittelijan antamia neuvoja tai esittämiä ehdotuksia.
5. Sovittelija ei saa toimia tämän sopimuksen tai WTO-sopimuksen alaisessa riitojenratkaisumenettelyssä välimiehenä tai paneelin jäsenenä samassa asiassa, jossa hän on ollut sovittelijana.

8 ARTIKLA

Määräajat

Osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä liitteessä tarkoitettua määräaika.

9 ARTIKLA

Kulut

1. Kukin osapuoli vastaa itse sovittelumenettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluistaan.
2. Osapuolet jakavat yhdessä ja tasapuolisesti järjestelyistä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien sovittelijan palkkio ja kulukorvaukset. Sovittelijan palkkio on liitteessä 7 (Työjärjestys) olevan 12 säännön mukaisesti välimiespaneelin puheenjohtajalle maksettavan palkkion mukainen.

**SIOITTAJIIEN JA OSAPUOLTEN VÄLISTEN RIITOJEN
SOVITTELUMEKANISMI**

1 ARTIKLA

Tavoite

Sovittelumekanismiin tavoitteena on helpottaa yhteisesti sovitun ratkaisun löytämistä 3.31 artiklassa (Sovittelu) tarkoitetun kattavan ja nopean menettelyn kautta, jossa turvaudutaan sovittelijaan.

A JAKSO

SOVITTELUMEKANISMIN MUKAINEN MENETTELY

2 ARTIKLA

Menettelyn aloittaminen

1. Riidan osapuoli voi milloin tahansa pyytää sovittelumenettelyn aloittamista. Pyyntö on esitettävä toiselle osapuolelle kirjallisena.

2. Jos pyyntö koskee unionin viranomaisten tai unionin jäsenvaltion viranomaisten tämän sopimuksen väitettyä rikkomista, se on osoitettava vastaajalle, sellaisena kuin se on määritetty 3.32 artiklan (Ilmoitus aikomuksesta nostaa kanne) mukaisesti. Jos vastaajaa ei ole määritetty, pyyntö on osoitettava unionille. Jos pyyntö hyväksytään, on mainittava, onko unioni vai asianomainen unionin jäsenvaltio sovittelun osapuoli¹.
3. Riidan osapuolen, jolle pyyntö on esitetty, on tarkasteltava pyyntöä myötämielisesti ja hyväksyttävä tai hylättävä se kirjallisesti 45 päivän kuluessa tai, jos pyyntö esitetään sen jälkeen, kun 3.30 artiklan (Neuvottelut) mukainen pyyntö on esitetty, 30 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.
4. Pyyntö on esitettävä
 - a) yhteenveto erimielisyyksistä tai riidoista, mukaan lukien tarvittaessa asiaankuuluvien oikeudellisten välineiden mainitseminen pyynnön perusteena olevan seikan yksilöimiseksi;
 - b) pyynnön esittävän osapuolen ja sen edustajien nimet ja yhteystiedot; ja

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että jos pyyntö koskee unionin antamaa kohtelua, sovittelun osapuoli on unioni ja unionin asianomainen jäsenvaltio osallistuu sovitteluun täysimääräisesti. Jos pyyntö koskee yksinomaisesta unionin jonkin jäsenvaltion antamaa kohtelua, sovittelun osapuoli on asianomainen unionin jäsenvaltio, ellei kyseinen jäsenvaltio pyydä unionia olemaan sovittelun osapuoli.

- c) joko viittaus sovittelun aloittamista koskevaan sopimukseen taikka riidan toiselle osapuolelle tai toisille osapuolille esitettyyn tämän sovittelumekanismin mukaiseen sovittelukutsuun.

3 ARTIKLA

Sovittelijan valinta

1. Jos molemmat riidan osapuolet suostuvat sovittelumenettelyyn, riidan osapuolet pyrkivät sopimaan sovittelijan valinnasta 15 työpäivän kuluessa siitä, kun pyyntöön on saatu vastaus.
2. Jos riidan osapuolet eivät pysty sopimaan sovittelijan valinnasta asetetussa määräajassa, kumpi tahansa riidan osapuoli voi pyytää tuomioistuimen puheenjohtajaa valitsemaan sovittelijan arvalla sellaisten tuomioistuimen jäsenten joukosta, jotka eivät ole unionin jäsenvaltion kansalaisia eivätkä Vietnamin kansalaisia.
3. Tuomioistuimen puheenjohtaja nimeää sovittelijan viiden työpäivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä.
4. Sovittelija auttaa puolueettomasti ja avoimesti riidan osapuolia pääsemään yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

4 ARTIKLA

Sovittelumenettelyä koskevat säännöt

1. Niin pian kuin se on käytännössä mahdollista sovittelijan nimeämisen jälkeen sovittelijan on keskusteltava riidan osapuolten kanssa riippumatta siitä, tapahtuuko se henkilökohtaisesti, puhelimitse tai jollain muulla viestintävälineellä, seuraavista:
 - a) sovittelun hoitaminen, erityisesti mahdolliset jäljellä olevat menettelylliset kysymykset, kuten kielet ja sovitteluistuntojen järjestämispaikka;
 - b) sovittelun alustava aikataulu;
 - c) kaikki oikeudelliset tiedonantovelvollisuudet, joilla voi olla merkitystä sovittelun kannalta;
 - d) ovatko riidan osapuolet halukkaita sopimaan kirjallisesti, että ne eivät aloita tai jatka muita riitojenratkaisumenettelyjä, jotka liittyvät sovittelun kohteena oleviin erimielisyyksiin tai riitoihin, kun sovittelu on käynnissä;
 - e) tarvitaanko sovittelusopimuksen hyväksymistä koskevia erityisjärjestelyjä; ja
 - f) rahoitusjärjestelyt, kuten sovittelijan palkkioiden ja kulujen laskeminen ja maksaminen tämän liitteen 8 artiklan (Kulut) mukaisesti.

2. Sovittelija voi päättää asianmukaisimmasta tavasta selventää kyseessä olevaa toimenpidettä. Sovittelija voi erityisesti järjestää riidan osapuolten välisiä kokouksia, kuulla riidan osapuolia yhdessä tai erikseen, pyytää alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä apua tai kuulla niitä ja antaa riidan osapuolille niiden mahdollisesti pyytämää lisätukea. Sovittelijan on kuitenkin kuultava riidan osapuolia ennen avun pyytämistä alan asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä tai niiden kuulemista.
3. Sovittelija voi tarjota neuvoja ja ehdottaa riidan osapuolille ratkaisua, jonka ne voivat hyväksyä tai hylätä, tai osapuolet voivat sopia erilaisesta ratkaisusta. Sovittelija ei saa kuitenkaan antaa neuvoja tai esittää näkemyksiä siitä, onko kyseessä oleva toimenpide tämän sopimuksen mukainen.
4. Menettely toteutetaan asianomaisen osapuolen alueella tai yhteisestä sopimuksesta missä tahansa muualla tai millä tahansa muulla tavalla.
5. Jollei 1 kohdan b alakohdan soveltamisesta muuta johdu, riidan osapuolet pyrkivät saavuttamaan yhteisesti sovitun ratkaisun 60 päivän kuluessa sovittelijan nimittämisestä. Ennen lopullista ratkaisua riidan osapuolet voivat harkita väliaikaisten ratkaisujen mahdollisuutta.
6. Joko unioni, unionin jäsenvaltio tai Vietnam, toimiessaan sovittelumenettelyn osapuolena, voi asettaa julkisesti saataville yhteisesti sovittuja ratkaisuja sillä edellytyksellä, että luottamuksellisiksi tai suojatuiksi nimetyt tiedot on poistettu.

7. Menettely päättyy

- a) riidan osapuolten yhteisesti sovitulla ratkaisulla sen hyväksymispäivänä;
- b) sovittelijan riidan osapuolia kuultuaan tekemällä kirjallisella ilmoituksella siitä, että sovittelua ei enää kannata jatkaa; tai
- c) riidan osapuolen kirjallisella ilmoituksella.

B JAKSO

TÄYTÄNTÖÖNPANO

5 ARTIKLA

Yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöönpano

- 1. Jos ratkaisusta on sovittu, riidan kunkin osapuolten on pyrittävä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi sovitussa aikataulussa.
- 2. Täytäntöön panevan riidan osapuolen on ilmoitettava toiselle riidan osapuolelle kirjallisesti kaikista yhteisesti sovitun ratkaisun täytäntöön panemiseksi toteutetuista vaiheista tai toimenpiteistä.

3. Riidan osapuolten pyynnöstä sovittelija antaa riidan osapuolille luonnoksen tosiseikkoihin pohjautuvasta kirjallisesta raportista, jossa on lyhyt tiivistelmä
 - a) toimenpiteestä, josta menettelyissä on kyse;
 - b) noudatetuista menettelyistä; ja
 - c) näiden menettelyiden tuloksena mahdollisesti saavutetusta yhteisesti sovitusta ratkaisusta, mahdolliset väliaikaiset ratkaisut mukaan luettuina.
4. Sovittelijan on annettava riidan osapuolille 15 työpäivän määräaika huomautusten esittämiseen tosiseikkoihin pohjautuvasta raportista tehdystä luonnoksesta. Otettuaan huomioon määräajan kuluessa toimitetut riidan osapuolten huomautukset sovittelija toimittaa 15 työpäivän kuluessa riidan osapuolille tosiseikkoihin pohjautuvan lopullisen kirjallisen raportin. Tällaiseen tosiseikkoihin pohjautuvaan raporttiin ei saa sisältyä minkäänlaista tämän sopimuksen tulkintaa.

C JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

6 ARTIKLA

Suhde riitojen ratkaisemiseen

1. Tämän sovittelumekanismin mukaista menettelyä ei ole tarkoitus käyttää tämän sopimuksen tai minkään muun sopimuksen mukaisten riitojenratkaisumenettelyjen perustana. Riidan osapuolen ei pidä tukeutua tai esittää tällaisissa riitojenratkaisumenettelyissä näyttönä eikä lainkäyttöelimen pidä ottaa huomioon
 - a) riidan osapuolen sovittelumenettelyn aikana esittämiä kantoja;
 - b) sitä seikkaa, että riidan osapuoli on ilmoittanut olevansa valmis hyväksymään sovittelun kohteena olevaa toimenpidettä koskevan ratkaisun; tai
 - c) sovittelijan antamia neuvoja tai esittämiä ehdotuksia.
2. Jollei tämän liitteen 4 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 1 kohdan d alakohdan nojalla tehtävästä mahdollisesta sopimuksesta muuta johdu, sovittelumekanismi ei vaikuta osapuolten ja riidan osapuolten 3 luvun (Riitojen ratkaisu) mukaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

3. Elleivät riidan osapuolet toisin sovi ja rajoittamatta tämän liitteen 4 artiklan (Sovittelumenettelyä koskevat säännöt) 6 kohdan soveltamista, kaikki menettelyn vaiheet, mahdolliset neuvot tai ehdotettu ratkaisu mukaan luettuina, ovat luottamuksellisia. Kumpikin riidan osapuoli voi kuitenkin ilmoittaa julkisesti, että sovittelu on käynnissä.

7 ARTIKLA

Määräajat

Riidan osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä liitteessä tarkoitettua määräaika.

8 ARTIKLA

Kulut

1. Kukin riidan osapuoli vastaa itse sovittelumenettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kuluistaan.
2. Riidan osapuolet jakavat tasan järjestelyistä aiheutuvat kulut, mukaan lukien sovittelijan palkkiot ja kulut. Sovittelijan palkkio on tuomioistuimen jäsenille 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 16 kohdan nojalla maksettavan palkkion mukainen.

**TUOMIOISTUIMEN JA MUUTOKSENHAKUTUOMIOISTUIMEN JÄSENTEN
SEKÄ SOVITTELIJOIDEN KÄYTÄNNESÄÄNNÖT**

1 ARTIKLA

Määritelmät

Näissä käytäntesäännöissä tarkoitetaan:

- a) 'jäsenellä' B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) mukaisesti perustetun tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsentä;
- b) 'sovittelijalla' henkilöä, joka toteuttaa sovittelumenettelyn 3.31 artiklan (Sovittelu) ja liitteen 10 (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen sovittelumekanismi) mukaisesti;
- c) 'ehdokkaalla' henkilöä, jota harkitaan tuomioistuimen jäseneksi tai muutoksenhakutuomioistuimen jäseneksi;
- d) 'avustajalla' henkilöä, joka jäsenen toimeksiannon mukaisesti avustaa jäsentä hänen suorittamissaan tutkimuksissa tai tukee häntä hänen tehtävissään;

- e) 'henkilöstöllä' jäsenen osalta muita jäsenen ohjauksessa ja valvonnassa olevia henkilöitä kuin avustajia.

2 ARTIKLA

Menettelyä koskevat velvollisuudet

Jokaisen ehdokkaan ja jäsenen on vältettävä käyttäytymästä epäasianmukaisesti ja antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä, oltava riippumaton ja puolueeton sekä vältettävä välittömiä ja välillisiä eturistiriitoja.

3 ARTIKLA

Ilmoittamisvelvollisuudet

1. Ennen kuin ehdokkaan nimitys voidaan vahvistaa, ehdokkaan on ilmoitettava osapuolille kaikki entiset ja nykyiset intressit, suhteet tai seikat, jotka todennäköisesti vaikuttavat hänen riippumattomuuteensa tai puolueettomuuteensa taikka joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai menettelyn puolueellisuudesta. Tämän vuoksi ehdokkaan on kaikin kohtuullisesti toteutettavissa olevin toimin pyrittävä selvittämään tällaiset intressit, suhteet tai seikat.
2. Jäsenten on ilmoitettava kirjallisesti riidan osapuolille seikat, jotka koskevat näiden käytäntöjen todellisia tai mahdollisia rikkomisia.

3. Jäsenten on kaikin toimin jatkettava 1 kohdassa tarkoitettujen intressien, suhteiden tai seikkojen selvittämistä. Jäsenten on ilmoitettava tällaiset intressit, suhteet tai seikat riidan osapuolille.¹

4 ARTIKLA

Jäsenten velvollisuudet

1. Jäsenten on suoritettava tehtävänsä perusteellisesti ja joutuisasti koko menettelyn ajan oikeudenmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen.
2. Jäsenten on otettava huomioon ainoastaan sellaiset menettelyssä esille tulleet seikat, jotka ovat välttämättömiä ratkaisua varten, eivätkä he saa siirtää tätä tehtävää kenellekään muulle.
3. Jäsenten on varmistettava kaikin asianmukaisin keinoin, että heidän avustajansa ja henkilöstönsä ovat tietoisia näiden käytännesääntöjen 2, 3, 5 ja 7 artiklan määräyksistä ja noudattavat niitä.
4. Jäsenet eivät saa keskustella menettelyn kohteena olevaan asiaan liittyvistä seikoista riidan osapuolen tai osapuolten kanssa tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jaoston muiden jäsenten poissa ollessa.

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että tämä velvoite ei ulotu sellaisiin tietoihin, jotka ovat jo julkisesti saatavilla tai jotka olivat tai joiden olisi pitänyt kohtuudella olla kaikkien riidan osapuolten tiedossa.

5 ARTIKLA

Jäsenten riippumattomuus ja puolueettomuus

1. Jäsenten on oltava riippumattomia ja puolueettomia ja vältettävä antamasta vaikutelmaa epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta; heidän toimintaansa eivät saa vaikuttaa oman edun tavoittelu, ulkopuolinen painostus, poliittiset näkökohdat, julkiset vaatimukset, lojaalius osapuolelle tai riidan osapuolelle taikka arvostelun pelko.
2. Jäsenet eivät saa suoraan eikä välillisesti sitoutua mihinkään velvoitteeseen tai hyväksyä mitään etua, joka jollain tavalla voisi estää tai voisi näyttää estävän heidän tehtäviensä asianmukaisen hoitamisen.
3. Jäsenet eivät saa käyttää asemaansa jäsenenä omien henkilökohtaisten etujensa ajamiseen, ja heidän on vältettävä toimia, jotka voivat antaa vaikutelman siitä, että muilla on erityisasema vaikuttaa heihin.
4. Jäsenet eivät saa antaa talous-, liike-, ammatti- tai perhesuhteiden tai sosiaalisten suhteiden taikka niihin liittyvien velvollisuuksien vaikuttaa käytökseensä tai arvostelukykyynsä.
5. Jäsenten on vältettävä sellaisia suhteita tai taloudellisia intressejä, jotka todennäköisesti vaikuttavat heidän puolueettomuuteensa tai joiden voidaan kohtuudella olettaa luovan vaikutelman epäasianmukaisesta käyttäytymisestä tai puolueellisuudesta.¹

¹ Selvyyden vuoksi todetaan, että sen, että jäsen saa tuloja hallitukselta tai että hänellä on perhesuhde henkilöön, joka saa tuloja hallitukselta, ei sinällään katsota olevan ristiriidassa 2 ja 5 kohdan kanssa.

6 ARTIKLA

Entisten jäsenten velvollisuudet

1. Kaikkien entisten jäsenten on vältettävä toimia, jotka voivat luoda vaikutelman, että he olivat tehtäviään suorittaessaan puolueellisia tai hyötyivät tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen päätöksistä tai tuomioista.
2. Rajoittamatta 3.38 artiklan (Tuomioistuin) 5 kohdan ja 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 9 kohdan soveltamista jäsenten on sitouduttava siihen, että toimikautensa päättymisen jälkeen he eivät osallistu
 - a) ennen heidän toimikautensa päättymistä tuomioistuimessa tai muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävänä olleisiin sijoitusriitoihin;
 - b) sijoitusriitoihin, joita he käsitelivät tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenenä, ja muihin riitoihin, joihin liittyy tällaisten riitojen kanssa yhteisiä tosiseikkoja tai jotka johtuvat samoista tapahtumista ja olosuhteista kuin tällaiset riidat.
3. Jäsenten on sitouduttava siihen, että toimikautensa päättymistä seuraavien kolmen vuoden aikana he eivät toimi riidan osapuolen edustajana tuomioistuimessa tai muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa sijoitusriidassa.

4. Jos tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle ilmoitetaan tai hänen tietoonsa muuten tulee, että tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen entisen jäsenen väitetään rikkoneen 1–3 kohdassa vahvistettuja velvollisuuksia, tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajan on tutkittavaa asiaa, annettava entiselle jäsenelle mahdollisuus tulla kuulluksi sekä asian todentamisen jälkeen tiedotettava asiasta
- a) ammattialajärjestölle tai muulle vastaavalle organisaatiolle, johon entinen jäsen kuuluu;
 - b) osapuolille; ja
 - c) minkä tahansa muun asiaankuuluvan sijoitustuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajalle asianmukaisten toimenpiteiden panemiseksi vireille.

Tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtaja julkistaa perusteluineen päätöksensä toteuttaa a–c alakohdassa tarkoitettuja toimia.

7 ARTIKLA

Luottamuksellisuus

1. Jäsenet tai entiset jäsenet eivät saa milloinkaan ilmaista tai käyttää menettelyä koskevia tai menettelyn aikana saatuja ei-julkisia tietoja muihin tarkoituksiin kuin kyseistä menettelyä varten, eivätkä he saa missään tapauksessa ilmaista tai käyttää tällaisia tietoja henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi tai hyödyn saamiseksi muille taikka muiden etujen vahingoittamiseksi.

2. Jäsenet eivät saa paljastaa päätöstä tai tuomiota tai sen osia ennen päätöksen tai tuomion julkaisemista 3.46 artiklan (Menettelyn avoimuus) avoimuusmääräysten mukaisesti.
3. Jäsenet tai entiset jäsenet eivät saa milloinkaan ilmaista tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen päätösneuvottelujen sisältöä eikä kenenkään jäsenen mielipidettä, olivat ne mitä hyvänsä.

8 ARTIKLA

Kulut

Kunkin jäsenen on pidettävä kirjaa ja annettava lopullinen tilitys menettelyyn käytetystä ajasta ja kuluistaan.

9 ARTIKLA

Sovittelijat

Näissä käytännesäännöissä kuvattuja jäseniin tai entisiin jäseniin sovellettavia sääntöjä sovelletaan soveltuvin osin myös sovittelijoihin.

10 ARTIKLA

Neuvoa-antava paneeli

1. Tuomioistuimen puheenjohtajaa ja muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajaa avustaa neuvoa-antava paneeli, jotta varmistetaan näiden käytännesääntöjen ja 3.40 artiklan (Etiikka) asianmukaisen soveltaminen ja muiden mahdollisten tehtävien suorittaminen.
2. Neuvoa-antava paneeli koostuu varapuheenjohtajista ja kahdesta virkaiältään vanhimmasta tuomioistuimen tai muutoksenhakutuomioistuimen jäsenestä.

YHTÄAIKAISET MENETTELYT

1. Sen estämättä, mitä 3.34 artiklan (Muut kanteet) 1 kohdassa määrätään, EU-osapuolen sijoittaja ei saa nostaa tuomioistuimessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla kannetta, jonka mukaan Vietnam on rikkonut 2.1 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettua määräystä, jos sijoittaja on esittänyt saman 2.1 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetun määräyksen väitettyä rikkomista koskevan kanteen Vietnamin tuomioistuimessa tai hallintotuomioistuimessa taikka jossakin kansainvälisessä välimiesmenettelyssä.¹

¹ Se, että sijoittaja on nostanut kanteen, jonka mukaan Vietnam on rikkonut 2 luvun määräystä, Vietnamin tuomioistuimessa tai hallintotuomioistuimessa tai jossakin kansainvälisessä välimiesmenettelyssä jonkin sijoituksensa osalta, ei estä samaa sijoittajaa nostamasta 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla samojen määräysten väitettyä rikkomista koskevaa kannetta tuomioistuimessa muiden sijoitustensa osalta, jos saman toimenpiteen väitetään vaikuttavan tällaiseen muuhun sijoitukseen.

2. Sen estämättä, mitä 3.34 artiklan (Muut kanteet) 2 ja 3 kohdassa määrätään, jos Vietnam on vastaaja, EU-osapuolen sijoittaja ei saa nostaa tuomioistuimessa 3 luvun (Riitojen ratkaisu) B jakson (Sijoittajien ja osapuolten välisten riitojen ratkaisu) nojalla kannetta, jonka mukaan toimenpide on ristiriidassa 2 luvun määräysten kanssa, jos henkilö, jonka suorassa tai välillisessä määräysvallassa sijoittaja on tai joka on kyseisen sijoittajan suorassa tai välillisessä määräysvallassa, jäljempänä 'sidoksissa oleva henkilö', on saman sijoituksen osalta nostanut tuomioistuimessa tai muussa kotimaisessa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa kanteen, jonka mukaan samoja määräyksiä on rikottu, ja
- a) sidoksissa olevan henkilön kanne on ratkaistu tuomiolla, päätöksellä tai muulla ratkaisulla; tai
 - b) sidoksissa olevan henkilön kanne on vireillä eikä kyseinen henkilö ole peruuttanut tällaista vireillä olevaa kannetta.
3. Tämän liitteen 1 tai 2 kohdan soveltamisalaan kuulumattomiin kanteisiin sovelletaan 3.34 artiklaa (Muut kanteet).
-

MUUTOKSENHAKUTUOMIOISTUIMEN TYÖSKENTELYMENETTELYT

1. Muutoksenhakutuomioistuimen työskentelymenettelyjen, jotka on laadittu 3.39 artiklan (Muutoksenhakutuomioistuin) 10 kohdan mukaisesti, on sisällettävä ja niissä on käsiteltävä muun muassa seuraavia:
 - a) käytännön järjestelyt, jotka koskevat päätösneuvotteluja muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa ja muutoksenhakutuomioistuimen jäsenten välistä viestintää;
 - b) asiakirjoihin ja tositteisiin liittyvät tiedoksiantojärjestelyt, mukaan lukien säännöt, jotka koskevat kirjoitusvirheiden korjaamista tällaisissa asiakirjoissa;
 - c) asian käsittelyn väliaikaista keskeyttämistä koskevat menettelylliset seikat muutoksenhakutuomioistuimen jäsenen kuoleman, irtisanoutumisen tai työkyvyttömyyden varalta tai kun muutoksenhakutuomioistuimen jäsen erotetaan muutoksenhakutuomioistuimesta tai jostakin sen jaostosta;
 - d) järjestelyt, jotka koskevat kirjoitusvirheiden korjaamista muutoksenhakutuomioistuimen jaostojen päätöksissä;
 - e) järjestelyt, jotka koskevat samaan väliaikaiseen tuomioon liittyvien kahden tai useamman muutoksenhaun käsittelyn yhdistämistä; ja

- f) muutoksenhakumenettelyssä käytettävää kieltä koskevat järjestelyt; menettely on periaatteessa suoritettava samalla kielellä kuin menettely tuomioistuimessa, joka antoi muutoksenhaun kohteena olevassa asiassa väliaikaisen tuomion.

2. Työskentelymenettelyihin voi sisältyä myös seuraavia seikkoja koskevia suuntaa-antavia periaatteita, joita voidaan käsitellä myöhemmin muutoksenhakutuomioistuimen jaostojen menettelymääräyksissä:

- a) alustavat määräajat ja lausumien esittämisjärjestys ja istuntojärjestys muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa;
- b) käsittelyn kulkuun liittyvät logistiset näkökohdat, kuten päätösneuvottelu- ja istuntopaikat muutoksenhakutuomioistuimen jaostoissa sekä riidan osapuolten edustamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt; ja
- c) alustavat menettelylliset neuvottelut ja mahdolliset istuntoa edeltävät kokoukset jaoston ja riidan osapuolten välillä.
